УКРАЇНА

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ (НКРЕКП)

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
№ 12307/18/7-18 від 20.12.2018

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України»
вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, 04053

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, (далі – НКРЕКП) розглянула лист Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» від 08.11.2018 № 5-525 щодо автоматичного коригування тарифів на теплову енергію та послуги з централізованого опалення при зміні ціни на паливно-енергетичні ресурси та в межах компетенції повідомляє.

Відповідно до вимог статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон), статті 6 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» та статті 16 Закону України «Про теплопостачання» до повноважень НКРЕКП відноситься, зокрема, встановлення тарифів на теплову енергію та тарифів на комунальні послуги суб'єктам природних монополій у сфері теплопостачання, ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП.

Встановлення економічно обґрунтованих тарифів, зокрема на теплову енергію, послуги з централізованого опалення, з централізованого постачання гарячої води, на рівні, який покриває економічно обґрунтовані витрати в собівартості цих послуг, є вимогою чинного законодавства. Зокрема статтею 10 Закону України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», статтею 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та статтею 20 Закону України «Про теплопостачання» визначено, що тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво з урахуванням планованого прибутку. Встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги нижче розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво не допускається.

Крім того, положеннями статті 15 Закону України «Про теплопостачання» визначено, що державне регулювання діяльності у сфері теплопостачання провадиться, зокрема, у формі регулювання тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії з урахуванням змін цін на енергоносії

та інших витрат. Статтею 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що у разі зміни протягом строку дії цін/тарифів обсягу окремих складових економічно обґрунтованих витрат з причин, які не залежать від виконавця/виробника, зокрема збільшення або зменшення податків і зборів, мінімальної заробітної плати, орендної плати та амортизаційних відрахувань, підвищення або зниження цін на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, виконавці/виробники проводять коригування встановлених цін/тарифів на житлово-комунальні послуги і подають на затвердження до органу, уповноваженого здійснювати встановлення таких цін/тарифів. Порядок відшкодування втрат підприємств, що виникають протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення органом, уповноваженим встановлювати тарифи, визначається порядком формування тарифів.

Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, затвердженим постановою НКРЕКП від 24.03.2016 № 377 (далі - Порядок) визначено, що підставою для звернення ліцензіата щодо коригування тарифів можуть бути обставини, що впливають або можуть вплинути на результати діяльності ліцензіата в період регулювання, зокрема зміни протягом строку дії тарифів витрат на виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, що склалися з не залежних від заявника причин, а саме зміни ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), рівня мінімальної заробітної плати, ставок орендної плати та амортизаційних відрахувань, тарифів на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси тощо, якщо це призводить до зміни тарифних витрат більше ніж на 2 % від установленого рівня.

Крім того, встановлення та коригування тарифів на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води проводяться одночасно з відповідним встановленням або коригуванням тарифів на теплову енергію.

Протягом 2014 – 2016 років, до набрання чинності Закону України «Про ринок природного газу», за ініціативи НКРЕКП систематично, у зв'язку із зміною цін/тарифів на природний газ, електроенергію, водопостачання, тарифів на виробництво теплової енергії на ТЕЦ/ТЕС/АЕС та когенераційних установках, мінімальної заробітної плати, здійснювалося коригування тарифів на теплову енергію та відповідні комунальні послуги за категоріями споживачів.

Однак у зв'язку із запровадженням ринку природного газу, коли підприємства теплокомуненерго мають змогу закуповувати природний газ для виробництва теплової енергії у газотрейдерів за нерегульованими цінами, НКРЕКП позбавлена можливості в подальшому автоматично, без надання суб'єктом господарювання підтверджуючих матеріалів щодо вартості палива, здійснювати коригування однієї з найбільших статей витрат «паливо».

Водночас, дотримуючись визначених чинним законодавством принципів державної регуляторної політики, зокрема відкритості, прозорості, гласності, урахування громадської думки, доступності процесу державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, та відповідно до вимог статті 16 Закону постановою НКРЕКП від 30.06.2017 № 866 затверджено Порядок проведення відкритого обговорення проектів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – Порядок відкритих обговорень).

Ураховуючи те, що норми чинного законодавства, зокрема в частині державної регуляторної політики, публічності та відкритості (з урахуванням вимог Порядку відкритих обговорень), передбачають довготривалу процедуру прийняття рішення щодо встановлення тарифів на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води (опрацювання поданих ліцензіатом розрахунків, схвалення, відкрите обговорення, прийняття) для ліцензіатів НКРЕКП у сфері теплопостачання, на засіданні НКРЕКП 11.09.2018, що проводилось у формі відкритого слухання, прийнято постанову НКРЕКП від 11.09.2018 № 987 (набрала чинності 22.09.2018), якою внесено відповідні зміни до Порядку відкритих обговорень.

Зокрема згідно з внесеними змінами до Порядку відкритих обговорень мінімально допустимий строк, що може встановлюватися ліцензіатом, протягом якого від заінтересованих осіб приймаються зауваження і пропозиції до проекту рішення НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), схвалення/затвердження інвестиційних програм/інвестиційних складових/планів розвитку та змін до них, з 14 календарних днів зменшено до 10 календарних днів.

Крім того, згідно з внесеними змінами до Порядку відкритих обговорень схвалений проект рішення НКРЕКП з питання встановлення цін (тарифів)/змін до них, схвалення/затвердження інвестиційних програм/інвестиційної складової/планів розвитку/змін до них має оприлюднюватися не пізніше як за 10 календарних днів до дати проведення відкритого обговорення цього проекту рішення НКРЕКП (а проекти рішень НКРЕКП щодо перегляду структури тарифу без зміни відповідного тарифу, змін до інвестиційних програм/інвестиційної складової/планів розвитку без зміни їх загальної суми – не пізніше ніж за 5 календарних днів). Звертаємо увагу, що до внесення зазначених змін до Порядку відкритих обговорень схвалений проект вищезазначеного рішення НКРЕКП мав оприлюднюватися не пізніше як за 20 календарних днів до дати проведення відкритого обговорення цього проекту рішення НКРЕКП.

Слід зазначити, що на думку НКРЕКП, одним із шляхів скорочення довготривалої процедури коригування тарифів на комунальні послуги є внесення змін до Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» стосовно виключення норм, що встановлюють вимогу щодо обов'язковості публікації відповідних постанов НКРЕКП в офіційному друкованому виданні – газеті «Урядовий кур'єр», та передбачення набрання чинності постановами НКРЕКП з дати, яка зазначається в цих постановах, але не раніше дня їх опублікування на офіційному сайті НКРЕКП. На сьогодні НКРЕКП розробляє відповідний проект Закону, після чого його буде подано у встановленому законодавством порядку до Верховної Ради України.

Таким чином, НКРЕКП у межах чинного законодавства здійснюються заходи щодо спрощення механізмів коригування тарифів у сферах енергетики та комунальних послуг та, відповідно, зменшення тривалості відповідних процедур.

Крім того, щодо розроблення механізму, який надасть можливість автоматично коригувати тарифи на комунальні послуги за спрощеною процедурою в частині складових тарифу, що не залежать від діяльності підприємств (енергоносії, заробітна плата тощо), повідомляємо, що НКРЕКП з урахуванням вимог положень статті 4 Закону у своїй діяльності, зокрема, має керуватися принципом відкритості, прозорості та гласності процесу державного регулювання.

З огляду на зазначене, згідно зі статтею 16 Закону проекти рішень НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм, якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм надані НКРЕКП законом, підлягають відкритому обговоренню.

Разом з тим слід зауважити, що прийняття Порядку відкритих обговорень, окрім вищезазначеного, сприяло спростуванню безпідставних обвинувачень з боку окремих політичних сил (окремих народних депутатів), громадських організацій, галузевих асоціацій та органів місцевого самоврядування всіх рівнів щодо затвердження економічно необґрунтованих тарифів на теплову енергію та послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води.

Водночас вважаємо за доцільне зазначити, що одним із шляхів запобігання виникненню заборгованості виробників теплової енергії через обов'язковість дотримання законодавчо визначеної процедури затвердження тарифів, зокрема при коригуванні рівнів тарифів у разі зміни ціни на газ, може бути передбачення при прийнятті Урядом відповідного рішення щодо зміни ціни на газ, періоду часу, необхідного НКРЕКП для виконання вимог чинного законодавства у частині дотримання принципів відкритості, прозорості, публічності та врахування громадської думки.

Таким чином, зважаючи на те, що нормативно-правовою базою НКРЕКП (постанови НКРЕКП від 24.03.2016 № 377, від 31.03.2016 № 528, № 529 та від 01.07.2016 № 1214) створено всі необхідні умови для забезпечення беззбиткової діяльності теплопостачальних організацій, питання стабілізації фінансового стану та створення належних умов для провадження господарської діяльності значною мірою залежить безпосередньо від суб'єктів господарювання, прийнятих ними рішень та вжитих заходів (чи їх відсутності) щодо зменшення понаднормативних витрат/втрат та, відповідно, збитків, модернізації технологічного процесу виробництва, оновлення основних фондів, залучення інвестицій, коштів місцевих бюджетів, оптимізації власних ресурсів та своєчасного звернення до органів, уповноважених встановлювати тарифи на теплову енергію та комунальні послуги, щодо їх (тарифів) перегляду відповідно до вимог законодавства.

Член НКРЕКП **Є. Магльованний**

Захарова М. В. 207-19-15